

Sygn. akt: VI Co 30/24

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2024 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Rafał Jerka

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2024 r. w Olsztynie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **J. S.**

przeciwko **M. S.**

w przedmiocie wyłączenia SSO L. M.

postanawia:

na podstawie art. 49§1 kpc oddalić wniosek

SSO Rafał Jerka

VI Co 30/24

UZASADNIENIE

Powód J. S. w sprawie VI C (...) wniósł o wyłączenie od orzekania w sprawie w trybie art. 49§1 kpc SSO L. M. wskazując iż rozpoznanie sprawy z jej udziałem doprowadzi do naruszenia standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny Sąd.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSO L. M. w trybie art. 49§1 kpc jest w ocenie Sądu Okręgowego niezasadny.

1. Tytułem wstępu należy wskazać w judykaturze panuje zgodny pogląd, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest **instytucja wyłączenia sędziego** (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183 postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości wybrany przez powoda procesowy sposób weryfikacji składu sądu tj. art. 49§1 kpc.

2. Należy zauważyć, iż przedmiotowy wniosek nie podlegał przekazaniu do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w trybie art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1093) a to z następujących względów:

a) w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego - Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110- 1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) przesądzono, że udział w składzie Sądu Najwyższego osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady

Sądownictwa (dalej KRS) ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) prowadzi w każdym przypadku do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), a to oznacza, że skład orzekający w niniejszej sprawie jest nią związany. W takiej sytuacji Sąd nie był zobligowany do przekazania przedmiotowego wniosku do rozpoznania Izbie, której orzeczenia w każdym wypadku dotknięte są nieusuwalną wadą.

b) Sąd rozpoznający wniosek musi też uwzględnić wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. (C-204/21), w którym wprost uznano, że przekazanie - na podstawie art. 26 § 2 SNU - do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawania zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego stanowi uchybienie zobowiązaniom, które wynikają z mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) w związku z art. 47 Karty praw podstawowych, jak również na mocy art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Ur.UE 2016 C 202, s. 1) i zasady pierwszeństwa prawa Unii. W tej sytuacji stosując zasadę pierwszeństwa prawa UE oraz zasadę lojalnej współpracy Sąd Okręgowy był zobowiązany do pominięcia art. 26 § 2 SNU (regulacji przekazującej do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN rozpoznanie przedmiotowego wniosku) i przejęcie tego wniosku do samodzielnego rozpoznania.

3. Nie ulega, też wątpliwości, iż rozpoznania niniejszego wniosku należało dokonać z pominięciem pozostałych sędziów VI Wydziału Cywilno - Rodzinnego SO w O.tj. K. N., A. J. (2), A. N., J. B. i A. J. (3). Wymienieni wyłączeni byli od rozpoznania tego wniosku w myśl § 43 pkt 1a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych z dnia 18 czerwca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1141), który wszedł w życie w dniu 8 lutego 2024 r., zgodnie z którym „Sprawy w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego w sytuacji, gdy wśród podstaw tego wniosku znajduje się okoliczność dotycząca powołania sędziego, nie są przydzielane sędziom, którzy objęli stanowisko w wyniku wniosku o powołanie sędziego, przedstawionego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną z zastosowaniem art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269 oraz z 2023 r. poz. 1615). Sędziowie ci nie są uwzględniani w przydzielaniu spraw, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, przez SLPS .” Dodatkowo regulacja ta znajduje oparcie w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r. (skarga 50849/21 W. przeciwko Polsce), a w szczególności w pkt 324 pkt b uzasadnienia, gdzie Trybunał wyraźnie wskazuje, iż w tego rodzaju przypadkach winna mieć zastosowanie podstawowa zasada nemo iudex in causa sua (nie powinni rozpoznawać wniosków o wyłączenie sędziowie, którzy zostali powołani w tej samej wadliwej procedurze co sędzia objęty wnioskiem o wyłączenie).

4. Przechodząc do merytorycznej oceny przedmiotowego wniosku należy wskazać, iż zgodnie z już utrwalonym orzecznictwem (por. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22, postanowienie z dnia 23 czerwca 2022 r. III KK 198/22) brak jest podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc.. Oznacza to, że należy **wykazać in concreto**, że z uwagi na dające się zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc. Zatem wbrew twierdzeniom powoda sam fakt, powołania SSO L. M. w procedurze awansowej z udziałem nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa nie jest wystarczającym argumentem za uwzględnieniem wniosku. Należy przy tym zaznaczyć, iż to jest jedyny argument przytoczony w uzasadnieniu wniosku o wyłączenie SSO L. M. (k. 160 – 160v), a w takiej zaś sytuacji rozważania Sądu winny się zakończyć na niniejszym akapicie. Jednakże zasadnym jest poczynienie dalszych rozważań, uzasadniających przedmiotowe rozstrzygnięcie.

5. Zbadanie czy Sąd z udziałem sędziego objętego wnioskiem o wyłączenie jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 kpc, w obecnym stanie prawnym następuje według wytycznych wskazanych w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia

2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) a następnie sprecyzowanych w uchwale składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. (tzw. „testu niezależności”). Wskazano tam na następujące okoliczności, które należy brać pod uwagę przy powołaniu sędziego:

- czy jest to pierwsza nominacja, czy też jest to awans na kolejne stanowisko sędziowskie,
- do jakiego szczebla jest to awans, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa,
- równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości,
- jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów,
- porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów,
- to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

6. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria zdaniem Sądu Okręgowego, SSO L. M. spełnia wskazanego przesłanki testu, a to z następujących powodów:

- 1) wymieniona była długoletnim sędzią pierwszej instancji (od 1 listopada 1998 r asesor sądowy, a od 26 września 2001 r. sędzią Sądu Rejonowego w G.), a awans do Sądu Okręgowego uzyskała po ponad 20 letnim stażu sędziowskim - 2 marca 2023 r.,
- 2) wymieniona uzyskała bardzo dobrą opinię kwalifikacyjną sporządzoną przez sędziego wizytatora SO w O.A. G.,
- 3) wymieniona uzyskała jednoznacznie pozytywną opinię kolegium Sądu Okręgowego w O.na posiedzeniu w dniu 16 sierpnia 2022 r. (10 głosów „za”, przy braku głosów „przeciw”),
- 4) objęcie przez wymienioną funkcji przewodniczącego wydziału VI wydziału Cywilno – Rodzinnego (mimo krótkiego stażu orzeczniczego w SO) nie może być w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy poczytany jako dowód uzyskania nieuzasadnionych korzyści w hierarchii sądowej, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, iż realiach obejmowania tego stanowiska w grę wchodziły 2 kandydatury na to stanowisko (nie licząc SSO A. J. (3), który zrezygnował z tej funkcji oraz sędziów którzy wówczas zgłosili chęć przejścia na emeryturę). Spośród tych (2 – dwóch) kandydatów wymieniona posiadała najdłuższy staż orzeczniczy w spawach z zakresu prawa rodzinnego.,

Nadto należy dodać, iż Sądowi orzekającemu w sprawie nie są znane jakiegokolwiek okoliczności (w tym z przestrzeni medialnej), które dawałyby sygnały o jakichkolwiek związkach sędzi z KRS (organem pozbawionym niezależności od władzy wykonawczej), czy innymi organami władzy wykonawczej

W świetle powyższych kryteriów ocenionych łącznie oraz w świetle znanych Sądowi faktów, nie sposób przyjąć aby wymieniona nie spełnia tzw. testu niezależności wskazanego w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) a zatem wniosek o jego wyłączenie w trybie art. art. 49 kpc podlegał oddaleniu.

W tym miejscu Sąd Okręgowy jeszcze raz podkreśla, co zostało już wyjaśnione na wstępie , iż sam fakt powołania sędziego w wadliwym trybie, czyli na wniosek obecnej Krajowej Rady Sądownictwa, która nie jest organem wskazanym w Konstytucji RP (art. 179), nie stanowi - w orzecznictwie Sądu Najwyższego - wystarczającej przesłanki do przyjęcia, iż tak powołany sędzia nie spełnia minimalnego standardu niezależności oraz bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Prawdą jest , iż niektórzy z powołanych w tym

nieprawidłowym trybie sędziów (w tym sędzia objęta niniejszym wnioskiem) - nie zważając na wadliwość tego trybu i jasne okoliczności niekonstytucyjnego rozwiązania w zakresie powołania składu KRS-u w 2018 r. i 2022 r. - korzystają z niego by osiągnąć określone stanowisko, nie dając, wszakże powodów swoim zachowaniem by w jakikolwiek sposób łączyć ich z władzą wykonawczą. Kwestia ta w obecnym stanie prawnym powinna stanowić podstawę do oceny takich zachowań sędziów w kontekście właściwej postawy etycznej, ale nie ma obecnie przełożenia na aspekt wymaganej bezstronności i niezależności w rozpoznaniu określonej sprawy. Należy przy tym dodać, iż kwestia ta nie jest zamknięta, gdyż może przecież dojść do odmiennych ocen w zakresie wpływu tego uchybienia na prawo do sądu w rozumieniu art. 6 ust. EKPC. Obecnie stanowisko ETPC zarysowano jedynie w stosunku do sędziów, którzy "dostali powołania" do Sądu Najwyższego (wyroki ETPCz: z dnia 8 listopada 2021 r., D. F.i O. przeciwko Polsce skargi nr 49868/19 i 57511/19, z dnia 3 lutego 2022 r., (...) sp. z o.o. przeciwko Polsce skarga nr 1469/20, z dnia 15 marca 2022 r. (...) przeciwko Polsce skarga 43572/18 z dnia 23 listopada 2023 r., W.przeciwko Polsce skarga nr 50849/21). Może jednak dojść do wydania orzeczeń przez ETPC w zakresie sędziów sądów powszechnych, a wówczas konieczność stosowania standardu z art. 6 ust. 1 EKPC w zakresie, w jakim wzorzec ten ustali i określi Trybunał w S. może spowodować konieczność zweryfikowania obecnej linii orzeczniczej i wydania odmiennych rozstrzygnięć przy niezmiennych ustaleniach faktycznych.

SSO Rafał Jerka

1. odn.,

2. odpis doręczyć:

- pełn. stron

3. orzeczenie opublikować w portalu orzeczeń sądów powszechnych zgodnie z załączoną kartą.